

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1589

Vragen van leden **Kuiken** en **Kathmann** (beiden PvdA) aan de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het veilige verloop van de gemeenteraadsverkiezingen en de gevolgen van de snelle toename van het aantal besmettingen voor de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen* (ingezonden 7 januari 2022).

Antwoord van Minister **Bruins Slot** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 7 februari 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 1577.

Vraag 1, 3 en 6

Wat betekent de snelle stijging van het aantal besmettingen voor het veilig laten verlopen van de gemeenteraadsverkiezingen?

Denkt u dat de maatregelen die genomen worden om het stemmen betrouwbaar en veilig plaats te laten vinden, voldoende zijn, nu de besmettingen zo snel toe zijn genomen? Zo ja, kunt u dat onderbouwen? Zo nee, welke aanvullende maatregelen denkt u dat er nodig zijn?

Heeft u een plan voor het veilig laten verlopen van de verkiezingen mocht het aantal besmettingen onverhoopt hoog blijven? Zo ja, bent u bereid dit plan naar de Kamer te sturen en zo nee, bent u het met de stelling eens dat zo'n plan zo snel mogelijk gemaakt moet worden?

Antwoord 1, 3 en 6

De Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 (Twv) biedt de grondslag voor het nemen van maatregelen die nodig zijn om verkiezingen veilig te houden tijdens de coronapandemie. Deze wet was van toepassing tijdens onder meer de Tweede Kamerverkiezing van maart 2021, en is na wijziging¹ op 3 december 2021 verlengd ten behoeve van de komende gemeenteraadsverkiezingen.²

Door de verlenging van de Twv is op maandag 14 en dinsdag 15 maart in elke gemeente vervroegd stemmen mogelijk in een aantal stemlokalen. Dit instrument zorgt voor spreiding van kiezers, die daarmee beter in staat zijn om een rustig moment uit te zoeken om hun stem uit te brengen. Ook kunnen op grond van de Twv bij ministeriële regeling maatregelen worden

¹ Stb. 2021, nr. 456.

² Stb. 2021, nr. 598.

voorgeschreven met betrekking tot de hygiëne en persoonlijke beschermingsmiddelen. Dat betreft bijvoorbeeld de verplichting tot het dragen van mondkapjes of mondneusmaskers, het plaatsen van kuchschermen in de stemlokalen en het periodiek schoonmaken van stemhokjes en handcontactpunten in het stemlokaal. Verder geldt – op basis van de Wet publieke gezondheid – op dit moment de regel om 1,5 meter afstand te houden ook in het stemlokaal. Op basis van de Twv worden hygiëne- en beschermingsmaatregelen genomen naar gelang de actuele epidemiologische situatie. De Twv biedt naar mijn overtuiging voldoende mogelijkheden om die maatregelen voor te schrijven die nodig zijn om de gemeenteraadsverkiezingen veilig te laten verlopen: veilig voor de kiezers om hun stem uit te brengen, en veilig voor de leden van de stembureaus om tijdens de dagen waarop wordt gestemd zitting te hebben in het stembureau. Ik wijs daarbij ook op de ervaringen bij de eerdere verkiezingen die ten tijde van de coronapandemie zijn georganiseerd³.

Vraag 2

Bent u bang dat mensen de weg naar de stembus minder snel maken mocht het aantal besmettingen onverhoopt hoog blijven?

Antwoord 2

Op basis van de eerdere ervaringen bij de Tweede Kamerverkiezing in maart 2021 en de gemeenteraadsverkiezingen in verband met gemeentelijke herindelingen in november 2020 en 2021 is er geen aanleiding om te veronderstellen dat er minder kiezers gaan stemmen in verband met het coronavirus. Uit onderzoeken onder niet-stemmers die zijn uitgevoerd bij de herindelingsverkiezingen in 2020 en de Tweede Kamerverkiezing, bleek dat het coronavirus geen overwegende reden was om niet te gaan stemmen.⁴ Wel is het belangrijk dat alle kiezers, en in het bijzonder kiezers die kwetsbaar zijn in verband met het coronavirus, worden geïnformeerd over de maatregelen die worden genomen in het stemlokaal zodat zij veilig hun stem kunnen uitbrengen. Elke gemeente zorgt dat kiezers thuis informatie ontvangen waarin zij erop worden gewezen om bij klachten thuis te blijven en dan een volmacht kunnen verlenen. In overleg met diverse belangenorganisaties bekijken we hoe de genomen maatregelen, om het stemmen op een veilige manier te laten verlopen, extra onder de aandacht kunnen worden gebracht.

Vraag 4

Denkt u dat het goed zou zijn om meer mobiele stembussen in te richten, zodat kwetsbare stemmers geen verre reisbewegingen hoeven te maken?

Antwoord 4

Gemeenten spannen zich in om stemlokalen zo goed mogelijk te spreiden, waardoor kiezers zo min mogelijk afstand hoeven af te leggen. Het is op basis van de Kieswet ook bij de aankomende gemeenteraadsverkiezingen weer mogelijk dat gemeenten mobiele stembureaus instellen. Ook kunnen zij op basis van de Twv mobiele stembureaus met beperkte toegang instellen op locaties waar in verband met covid-19 sprake is van restricties op toegang tot het gebouw, zoals verpleeghuizen. Door het instellen van deze stembureaus kunnen bewoners, personeel en anderen die op deze locatie verblijven toch hun stem uitbrengen, zonder dat er kiezers van buiten komen. Een waarnermer houdt daarbij toezicht en brengt verslag uit. Of het nodig is om een mobiel stembureau, al dan niet met beperkte toegang, in te stellen, is afhankelijk van de situatie in een gemeente. Daarom kunnen gemeenten zelf het beste beoordelen of het nodig is om mobiele stembureaus in te zetten, of dat kiezers voldoende stembureaus in de nabijheid hebben.

³ Behalve de Tweede Kamerverkiezing van maart 2021 (zie Kamerstuk 35 165, nr. 40) zijn dat de verkiezingen in verband met een gemeentelijke herindeling in november 2020 en november 2021.

⁴ Kamerstuk 35 165, nr. 29; Kamerstuk 35 165, nr. 40.

Vraag 5

Denkt u dat de gemeentes in moeilijkheden komen met het vinden van voldoende stembuspersoneel, mocht het aantal besmettingen onverhoopt hoog blijven? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke aanvullende ondersteuning biedt u gemeentes?

Antwoord 5

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezing van maart 2021 is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een landelijke campagne ingezet om gemeenten te ondersteunen bij het werven van stembureauleden. Dat heeft veel extra stembureauleden opgeleverd. Mij is in contacten met de gemeenten gebleken dat voor de aankomende gemeenteraadsverkiezingen een dergelijke landelijke wervingscampagne niet nodig is. Om gemeenten die nog op zoek zijn naar (extra) stembureauleden te faciliteren, is er campagnemateriaal beschikbaar gesteld waarmee gemeenten hun eigen lokale wervingscampagne kunnen voeren. Gemeenten moeten een ruim reservebestand aanhouden in geval van uitval van stembureauleden door bijvoorbeeld besmetting of quarantaine. Ik zal de komende periode in de gesprekken die worden gevoerd met gemeenten een vinger aan de pols houden. Daarnaast zal ik rijksambtenaren stimuleren zich aan te melden als stembureau lid en/of teller bij een van de gemeenten.

Vraag 7

Bent u in gesprek met gemeentes over het veilig laten verlopen van de verkiezingen nu de besmettingscijfers zo snel toenemen? Zo ja, wat is er uit deze gesprekken gekomen en zo nee, acht u het verstandig dit te doen?

Antwoord 7

Het Ministerie van BZK staat in nauw contact met zowel koepelorganisatie VNG, de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) als met de individuele gemeenten. Zo zijn er tot aan de komende verkiezingen digitale inloopsprekuren gepland met de projectleiders verkiezingen van alle gemeenten, waar zij kunnen aansluiten en vragen kunnen stellen over de organisatie van de verkiezingen en over de maatregelen die nodig zijn om de verkiezingen in verband met de pandemie veilig te laten verlopen. Uit deze gesprekken blijkt dat de gemeenten zich goed voorbereiden op het organiseren van de verkiezingen in de huidige corona-omstandigheden.

Vraag 8

Gelet op het gegeven dat de verkiezingen met rasse schreden dichterbij komen, kunt u ervoor zorgen dat deze vragen nog voor het eind van deze maand beantwoord worden?

Antwoord 8

Het beantwoorden van deze vragen voor het eind van januari is helaas niet gelukt, maar de vragen zijn zo spoedig mogelijk beantwoord.